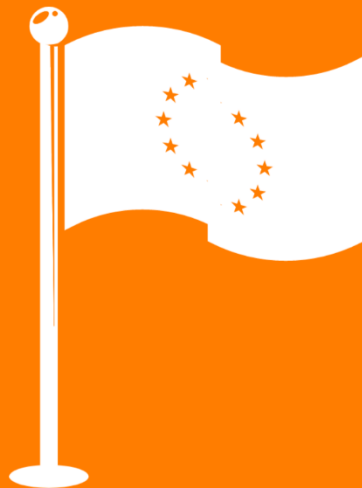

Starea Uniunii Europene 2021.
Consolidarea sufletului Uniunii noastre

Mihaela-Adriana
PĂDUREANU

București, septembrie 2021

Starea Uniunii Europene 2021. Consolidarea sufletului Uniunii noastre

Motto: „Uniunea noastră va fi mai puternică dacă se va asemăna mai mult generației noastre viitoare, și anume dacă va fi reflexivă, hotărâtă și atentă la cei din jur. Dacă se va baza pe valori și va fi temerară în acțiuni. Acest mod de gândire va fi mai important ca oricând în următoarele douăsprezece luni.” (Ursula von der Leyen, președinta Comisiei Europene)

Mihaela-Adriana PĂDUREANU¹

Discursul din acest an despre Starea Uniunii Europene a început cu un citat din Robert Schuman: „Europe needs a soul, an ideal, and the political will to serve this ideal.” [Europa are nevoie de un suflet, de un ideal și de voința politică indispensabilă pentru îndeplinirea acestui ideal, trad. oficială] Putem considera că această sintagmă semnifică necesitatea de a găsi cele mai bune metode de a încuraja și a extinde mobilizarea liderilor și a cetățenilor europeni pentru a găsi împreună cele mai bune soluții problemelor identificate atât în interiorul, cât și în exteriorul Uniunii.

Intervenția Ursulei von der Leyen a fost extrem de consistentă și a cuprins tematici vaste și complexe. Anul trecut, primul discurs despre Starea Uniunii prezentat de președinta noii Comisii Europene a fost dominat de pandemia cauzată de COVID-19. Atunci însă situația sanitară era mult mai instabilă, încă nu fusese aprobat un vaccin în UE, iar situația economică era mult mai îngrijorătoare pentru guvernele europene. Deși în prezent lucrurile sunt mult mai stabile, **subiectul sănătății și efectele sale asupra vieții indivizilor, a societăților și a economiilor a fost așa cum era de așteptat și în acest an, cel mai vizibil de pe agenda SOTEU 2021.** Președinta von der Leyen a enumerat punctele forte ale abordării europene în această privință – UE este singura regiune din lume care a atins pragul de 70% din populație vaccinată. Tocmai de aceea, pentru că a reușit acest lucru acasă, UE va face din accelerarea vaccinării la nivel global principala sa țintă pe viitor, inclusiv prin creșterea donațiilor către țări cu venituri scăzute. A doua prioritate este reprezentată de continuarea și creșterea ratei de vaccinare în Europa, iar cea de-a treia urgență este de a crește gradul de pregătire în fața unor

---

¹ **Mihaela-Adriana Pădureanu** este expert în cadrul Serviciului Studii Europene, Institutul European din România Are studii de specialitate în domeniul științelor politice, iar aria sa de interes cuprinde analiza de politică externă și studiile de securitate. Adresă de email: mihaela.padureanu@ier.gov.ro.

Opiniile exprimate în acest material nu angajează decât autorul și nu pot fi considerate ca reprezentând o luare de poziție oficială a Institutului European din România.

posibile noi pandemii. Pe acest fond pandemic, devine necesară o Uniunea europeană a sănătății, inițiativă anunțată în discursul SOTEU din 2020. Structura care va răspunde acestei probleme este *Autoritatea UE pentru pregătire și răspuns în caz de urgență sanitară (HERA)*. Sursele de finanțare pentru HERA vor fi asigurate prin *Echipa Europa* – aprox. 50 de miliarde EUR până în 2027.

Al doilea subiect important care a fost prezentat de către președinta Comisiei Europene a fost legat de **situația economică**. Pe de o parte există o recuperare economică europeană dovedită cu cifre, pe de altă parte există provocări structurale care trebuie avute în vedere de către decidenți pentru a soluționa dezechilibrele la nivel macroeconomic din economiile europene. Pentru acestea urmează să fie propuse soluții precum: dezvoltarea rețelelor 5G, a fibrei optice și a dezvoltării competențelor digitale pentru cetățenii Uniunii. În viziunea Comisiei, acest aspect joacă un rol decisiv. Luând în considerare celebrarea a 30 de ani de Piață Unică, echivalată cu un motor al bunăstării economice, Comisia va prezenta un nou *Act european privind cipurile*. Scopul acestor acțiuni este de a dezvolta capacitatea Uniunii de a elabora, testa și produce semiconductori pentru a se evita situații în care aprovizionarea cu aceștia să fie deficitară, așa cum s-a întâmplat în timpul pandemiei.

Președinta Comisiei a completat partea legată de situația economică, păstrarea competitivității Uniunii și dezvoltarea producției în Europa cu o parte legată de dimensiunea socială a modelului economic european. **Pilonul european al drepturilor sociale** urmează să asigure fiecărui cetățean o viață echilibrată și condiții de muncă decente în cadrul Uniunii. Pentru a asigura o echitate socială este necesară și o echitate fiscală, precum și continuarea luptei împotriva fraudei și a spălării banilor, a mai menționat aceasta.

Un alt subiect important a fost legat de **situația tinerilor în UE**. Având în vedere modul semnificativ în care pandemia i-a afectat pe aceștia, Comisia va lansa pentru tinerii profesioniști programul ALMA, similar celui Erasmus, pentru a încuraja dezvoltarea identității lor europene. Tot ca modalitate de a sublinia importanța tinerilor pentru viitorul UE, anul 2022 va fi Anul European al Tineretului. De asemenea, Comisia își dorește ca tinerii să aibă o implicare cât mai mare în discuțiile legate de Conferința pentru Viitorul Europei.

A patra temă de discuție din cadrul discursului a ținut de **schimbările climatice și combaterea efectelor acestora**. Cum probabil era de așteptat, au fost menționate evenimentele extreme care au avut loc în Europa în această vară. *Pactul verde european* va fi principalul cadru utilizat pentru a răspunde acestor provocări și pentru a asigura viitorul tinerei generații. Fondurile pentru a susține tranziția verde și grupurile care suferă de sărăcie energetică vor fi asigurate prin *Fondul pentru atenuarea impactului social al acțiunilor climatice*. De asemenea,

Uniunea va dubla fondurile alocate susținerii biodiversității, în special pentru statele mai sensibile față de acest fenomen.

Cu această tematică se face trecerea către provocările externe, deoarece pentru a găsi soluții la **problema încălzirii globale**, Europa are nevoie de parteneri: SUA și China fiind cele două state menționate în discurs, față de care există așteptări întemeiate că este necesar să fie mai vizibile în măsurile luate pentru a combate efectele schimbărilor climatice. Viitoare Conferință a ONU privind încălzirea globală ce va avea loc la Glasgow (COP26), la începutul lunii noiembrie se va dovedi un moment al adevărului pentru a identifica acțiuni de combaterea a acestui fenomen.

Al doilea subiect legat de provocările externe a fost **situația din Afganistan și cadrul mai larg al securității europene**. Pentru a gestiona cât se poate de eficient această situația dificilă din regiune, EU pregătește împreună cu NATO o declarație comună, așteptată spre finalul anului. Ca urmare a: geografiei sale, evoluției amenințărilor și a unicității EU ca furnizor de securitate, Comisia consideră necesară dezvoltarea unei Uniuni europene a apărării. Sectorul apărării cuprinde și dimensiunea de *securitate cibernetică*. De aceea este necesară o *Politică europeană de apărare cibernetică*, în cadrul unui nou *Act european privind reziliența cibernetică*, care să protejeze securitatea Uniunii în sfera cibernetică. În acest sens, anul viitor, pe parcursul președinției franceze a Consiliului Uniunii Europene se va organiza un Summit privind apărarea.

Al treilea subiect important pe agenda externă a fost **relația cu alte state**. Aici, Ursula von der Leyen a enumerat câteva din zonele unde UE este sau trebuie să fie implicată activ. Acestea sunt: Balcanii de Vest, Mediterana, Turcia, zona indo-pacifică, Africa. Strategia de creștere a conectivității cu aceste zone se va numi *Global Gateway („Portalul Global”)*. Președinta Comisiei a menționat la acest subiect că drepturile omului sunt temelia acestor parteneriate, iar comerțul internațional nu trebuie să profite de limitarea libertăților și a muncii forțate a altor ființe umane. În sfârșit, ultimul subiect discutat a fost cel al **migrației și dreptului la azil**. Menționând situația de la granița cu Belarus a fost accentuată necesitatea adoptării cât mai repede a unui *nou Pact privind migrația și azilul*.

La finalul discursului, a fost subliniată **importanța apărării valorilor Uniunii și a libertății**. În această Uniune toți trebuie să poată trăi liber. Pandemia a afectat libertatea prea multor femei, astfel că se impune adoptarea unui act legislativ pentru combaterea violenței împotriva femeilor. O altă categorie care trebuie să fie protejată și apărată este cea a **jurnaliștilor**, adesea atacați doar fiindcă își fac meseria. Ursula von der Leyen i-a menționat pe jurnaliștii europeni care au avut de suferit ca urmare a dezvăuirilor efectuate. Ca urmare a

acestei situații, a fost prezentată o *Recomandare de îmbunătățire a siguranței jurnaliștilor și a altor profesioniști din domeniul mass-media*,² Uniunea pregătind inițiative legislative pentru protejarea libertății presei.

Discursul SOTEU 2021 din acest an a fost unul axat pe două dimensiuni principale: provocări interne și provocări externe cărora Uniunea trebuie să le găsească soluții, precum și metodele de a finanța aceste soluții. Pe plan intern, discursul are loc înaintea alegerilor din două mari economii europene: Germania și Franța, ale căror rezultate vor avea efecte evidente și asupra direcției unor politici europene.

Unele inițiative sunt deja definitive și cu surse de finanțare clare, altele sunt în dezbateră sau urmează să fie inițiate. Acesta reprezintă o continuare, în linii mari, a temelor principale care au fost abordate în discursul anterior despre starea Uniunii, cu mențiunea că unele subiecte au fost extinse și completate cu unele inițiative în anul care a trecut – spre exemplu, adoptarea bugetului multianual pentru 2021-2027 sau tema legată de importanța rolului tinerilor pentru Uniune, prin deschiderea lucrărilor Conferinței privind Viitorul Europei³. Aceste valori sunt cu atât mai importante cu cât ele sunt prezentate la finalul Săptămânii Democrației și după anunțul privind alocarea sume de 119,5 milioane de euro pentru susținerea protejării și promovarea democrației și a drepturilor omului⁴.

Cu siguranță vor fi critici și grupuri care nu se vor regăsi în această abordare și care vor considera că pașii făcuți de UE sunt insuficienți sau prea timizi pe anumite direcții⁵. Spre exemplu, dintre reprezentanții celor mai mari grupuri parlamentare, *socialiștii* au cerut o susținere mai mare pentru apărarea valorilor UE, a statului de drept și domniei legii. Grupul *Renew Europe* a cerut mai multă acțiune din partea Comisiei în relația cu Parlamentul, în lupta cu valul iliberal din unele state și pentru a crește autonomia strategică a Uniunii. Grupul *Verzilor* a criticat printre altele deconectarea dintre PAC și respectarea biodiversității și au cerut pentru planuri mai ambițioase în vederea scăderii emisiilor de carbon. Precum și grupuri

---

² *** (2021) „Comisia Europeană cere statelor membre să îmbunătățească siguranța jurnaliștilor în întreaga UE” Euractiv (16.09.2021) <https://www.euractiv.ro/eu-elections-2019/comisia-europeana-cere-stator-membre-sa-imbunatateasca-siguranța-jurnaliștilor-in-intreaga-ue-25608> (17.09.2021).

³ Mańko Rafał, „State of the Union address, European Parliament, 2021”, *European Parliament Think Tank*, p. 1 https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI%282021%29696204 (17.09.2021).

⁴ *** (2021), „EU announces additional €119.5 million support to democracy and human rights for 2021” (20.09.2021) Reliefweb, <https://reliefweb.int/report/world/eu-announces-additional-1195-million-support-democracy-and-human-rights-2021> (20.09.2021).

⁵ Pentru o prezentare a reacțiilor presei europene la STOU2021 vezi: Năhoi, Ovidiu, „Va putea Ursula von der Leyen să-și ducă la îndeplinire planurile ambițioase?”, 17.09.2021, *RFI România* <https://www.rfi.ro/presa-internacionala-137861-ursula-von-der-leyen-indeplinire-planuri> (17.09.2021).

care vor susține prioritățile și direcțiile prezentate. Spre exemplu, socialiștii europeni au lăudat inițiativa Comisiei de crea o legislație europeană care să lupte împotriva violenței de gen; *World Employment Confederation-Europe* și-a exprimat deja susținerea pentru obiectivele economice și sociale ale Comisie⁶.

În același timp acest discurs devine cu fiecare an care trece, mai articulat și mai coerent, reprezentând un exercițiu democratic, care reușește să contribuie la dialogul interinstituțional european (ne referim la relația dintre Comisie și la creșterea vizibilității Parlamentului în această dinamică)⁷.

Ceea ce putem reține este coerența discursului - afirmarea priorităților, a necesității articulării unei voințe politice pentru mai multă acțiune în anumite domenii - și, am menționa noi, mesajul de afirmare a istoriei comune și diversității culturale europene care, utilizate eficient și imaginativ, pot fi instrumente extrem de utile și inteligente pentru conturarea viitorului european.

Pentru mai multe detalii, vă rugăm să vizitați:

European Commission, State of the Union 2021 https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/state-union-addresses/state-union-2021_en#about-the-state-of-the-union-address.

European Parliament, Debate on the State of the Union 2021,

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/debate-on-state-of-union-2021_20210915-0900-SPECIAL-OTHER_vd.

Referințe

*** (2021) „Comisia Europeană cere statelor membre să îmbunătățească siguranța jurnaliștilor în întreaga UE”, *Euractiv* (16.09.2021) <https://www.euractiv.ro/eu-elections-2019/comisia-europeana-cere-statelor-membre-sa-imbunatateasca-siguranța-jurnalistilor-in-intreaga-ue-25608> (17.09.2021).

*** (2021) „EU announces additional €119.5 million support to democracy and human rights for 2021” (20.09.2021) *Reliefweb*, <https://reliefweb.int/report/world/eu-announces-additional-1195-million-support-democracy-and-human-rights-2021> (20.09.2021).

---

⁶ The World Employment Confederation-Europe, „2021 State of the Union speech by EU Commission President sets right priorities” <https://weceurope.org/news-post/2021-state-of-the-union-speech-by-eu-commission-president-sets-right-priorities/> (17.09.2021).

⁷ Mańko Rafał, „State of the Union address, European Parliament, 2021”, *European Parliament Think Tank*, p. 4 https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI%282021%29696204 (17.09.2021).

Gaudeul-Ehrhart Isabelle (coord.), European Parliament, *European Parliamentary Research Service* „The six policy priorities of the von der Leyen Commission. State of play in autumn 2021”,

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690584/EPRS_IDA\(2021\)690584_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2021/690584/EPRS_IDA(2021)690584_EN.pdf).

Mańko, Rafał, , „State of the Union address, European Parliament, 2021”, *European Parliament Think Tank*,

https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI%282021%29696204 (17.09.2021).

Nahoi, Ovidiu. „Va putea Ursula von der Leyen să-și ducă la îndeplinire planurile ambițioase?”, (17.09.2021) *RFI România* <https://www.rfi.ro/presa-internationala-137861-ursula-von-der-leyen-indeplinire-planuri> (17.09.2021).

Riegert, Bernd. „Opinion: The EU's spirit is willing, but the flesh is weak”, *Deutsche Welle* <https://www.dw.com/en/opinion-the-eus-spirit-is-willing-but-the-flesh-is-weak/a-59192017> (20.09.2021).